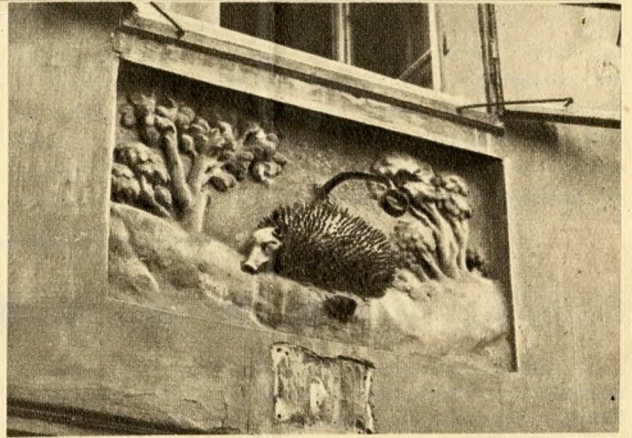

KOMÉDIÁSOK A VÖRÖS SÜNBNEN

A törökök kiűzése után lassan újjáépült Budavárának egyetlen vendégfogadója volt a Vörös Sün, egészen a városi vendégfogadó: a *Fortuna* 1784-iki megnyitásáig. A Vörös Sün épületéről a színészettörténetírók följegyezték, hogy Pest-Budán itt játszottak először hivatásos színészek, igazában inkább kóbor komédiások — de mikor? Ezt még máig sem sikerült pontosan megállapítani, holott a hajdani vendégfogadó épülete a Várban még ma is áll és kapuja fölött ott a XVII. századból való cégér: a Vörös Sün. A sárgásbarnára meszelt, egyemeletes ódon ház valamikor a török kiűzése után épült. *Pásztor Mihály* közli a „Buda és Pest a török uralom után” című művében, hogy az 1696. évi összeírásban már szerepel a régi ház, amely most az Ince pápa-tér 3. számot viseli (azelőtt Iskola-tér 3.). A Fortuna- és Werbőczy-utca szögében, a gesztenyefák szegte kis térrel szemben. A kapu fölött ma is látható az időálló dombormívű cégér: zöld fák közt a tüskéit borzaló vörös sün. Az említett összeírás ódon németiségű szövege szerint: „sarokház, a Vörös Sünről nevezett zöld ház, a Bécsi- és Zsidó-utcánál feküdt”. A kaputól jobbra az 1866-iki akadémiai emléktábla elmondja, hogy e régi ház helyén Nagy Lajos király idejében a mai gróf Pálffy-család ősenek, Kont Miklós nádornak egyik háza állott. Unokái, László és Imre 1400 körül a Csatkai pálosoknak ajándékozták a házat. Négy épen maradt ajtófél a Vörös Sün épületébe beépítve máig megmaradt.

Egy 1808-iki almanach színházi közlése azt állítja, hogy kóbor német színészek 1765-ben játszottak először a Vörös Sünből és 1773-ig megfordult Budán Berner Félix, Kurz, Wendinger és Schmidt társulata. E német igazgatók rögtönzött jeleneteket, gyermek-táncokat, bábjátékokat adtak elő. Kurz Bécsből indult el és mielőtt Budára jött, bejárta Prágát, Velencét, meg Pozsonyt. Harlekin alakjából formálta a bécsi „Hanswurst” bohóc-figurát. Előadásain ördögös szerkezetek, táncok, dalok, gyermek némajátékok és tüzi-játékok is szerepeltek. A Vörös Sün-beli szinelőadások

Az Ince pápa-tér 3. számú, több évszázados ház kapuja fölött ma is látható a XVIII. századi vendégfogadó cégére, a „Vörös Sün”.

adatai szájhagyomány alapján kerültek a réges-régi almanachba és bár más források szerint is a Vörös Sünből játszottak először hivatásos színészek Pest-Budán, ezt az adatot eddig nem sikerült igazolni. Gárdonyi Albert, a főváros nyugalmozott főlevéltárosa megtalálta Perczel budai rendőrigazgató 1785. december 26-án kelt rendeletét, amelyben engedélyt ad Bulla Károly színigazgatónak, hogy színészeivel előadásokat tarthasson a Vörös Sünből. Ez az okmány igazolja, hogy valóban tartottak a vendégfogadóban játékszíni előadásokat, de nem bizonyoság arra, hogy itt játszottak először színészek a fővárosban. Kádár Jolán, a pest-budai német színészet történetének írója följegyzí, hogy 1770-ben Pesten, a Reáltanoda-utcai Kohlbacher-kertben voltak már szinelőadások. Berner Félix 1773-ban kért és kapott engedélyt a pesti rondella (ma Mária Valéria-utca 1.) színházzá alakítására. Wahr Károly német igazgató 1771—72-ben, majd 77-ben már igazi szindarabokat játszik Pesten, hadat üzenve a rögtönzött komédiának. Mayer társulata 1783-ban a hajóhid menti Reischl-aránában (ma

a Várkert-kioszk áll a helyén) játszott. Kádár Jolán ezzel kapcsolatban tévesen jegyzi meg, hogy 1790. október 25-én itt volt Kelemen László első magyar színtársulatának bemutató előadása. Kelemen László első magyarnyelvű szinelőadását a Várszínházban rendezte, a Reischl-szinkörben később, 1792. nyarán játszottak májustól szeptemberig az uttörő magyar színészek.

Ki volt Bulla Károly, aki 1785-ben a Vörös Sünből

Baloldali kép: a „Vörös Sün”-ház homlokzata.

rendezett játékszint? *Bulla Henrik* 1786-ban képzett színészekkel és igazi műsorral a pesti rondella igazgatója, egy évvel előbb bérelhette a Vörös Sün termét. Gárdonyi Albert véleménye szerint lehetséges, hogy két keresztneve volt és Károly azonos Henrikkel, a híres pest-budai német színigazgatóval, aki utóbb az 1786-ban megnyílt Várszínházat is igazgatta. *Bulla Károly* nem szerepel Kádár Jolán pest-budai német színészettörténetében. *Bulla Károly* előadásai idején

---

Nepauer Mátyás bérelte a Vörös Sönt. A budai tanács 1784-ben felszólította, hogy nagyobbítsa meg vendégfogadját. A következő évből maradt meg az okirat, amely szerint itt színészek játszottak. Annyi bizonyos tehát, hogy a XVIII. század második felében a budai urak szórakozási helye és időnként játékszine volt az akkor zenebonától hangos egyemeletes ház, amelyben most a Vár régi, halk életü régi családjai laknak.

Tamás Ernő.